

Stankovské zvesti

Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov

číslo 2, ročník II., 2009

Fašiangy v Stankovanoch a v Rojkove

Fašiangy, Turíce, Veľká noc ide, kto nemá kožuška zima mu bude..., veru aj takto hovorí jeden z ľudových vinšov, ktorý sa ozýval po Stankovanoch a Rojkove z úst veselých bursovníkov.

Pri čítaní tohto čísla obecných novín sú už fašiangy za nami. Pristavme sa preto ešte raz nakrátko pri ich atmosfére krátkym zhodnotením a uverejnenými fotografiami.

Fašiangový sprievod, ktorý bol zorganizovaný členmi Slovenského zväzu Červeného kríža, Dobrovoľným hasičským zborom a Komisou kultúry rozvoja, vzdelávania a športu a mladými ľuďmi, vychádzal z miestnej tradície.

Pred deviatou hodinou ráno poslednú sobotu pred pôstom 21. februára sa fašiangový maskovaný a krojovaný sprievod mladých ľudí zhromaždil pred obecným úradom, odkiaľ ho vypravdil starosta obce. Zraz v Rojkove bol aj tento rok pred hasičskou zbrojnicou.

Radosť, veselosť, spev a zábava zavládli v tento deň v uliciach obce.

Fašiangujúci navštívili postupne všetky domácnosti. Pri vchode do niektorých domov im domáca gazdina ponúkla tradičné šišky, domáci pán kalištek

páleného či kúsok slaninky, a tak si aj oni mohli vychutnať ich atmosféru.

Sprievod spestril chladnú a zimnú fašiangovú sobotu a pripravil pre obyvateľov príjemnú pohodu. Najväčšiu radosť z masiek mali deti a návštevníci, ktorí prišli v ten deň do obce.

V Rojkove spev fašiangujúcich masiek doplnila harmonika. V Stankovanoch bol živou atrakciou fašiangového sprievodu nádherné ozdobený koník Milana Kytasa, ktorý ťahal nemenej krásne sane. Vyvrcholenie fašiangovej soboty ukončilo spoločné posedenie masiek. Na záver treba ešte raz poďakovať všetkým, ktorí sa podieľali na organizovaní fašiangového sprievodu a snažia sa udržiavať jednu z mála tradícií v našej obci.

Mária Straková
lk

*Veľa vône koláčikov,
ešte viac korbáčikov,
dobré víno do skleničky,
veľa vody zo studničky.
Veselú veľkú noc.*

**Čitateľom Stankovských
zvestí prajeme pokojné
prežitie Veľkonočných
sviatkov**

redakcia

❖ EDITORIAL

Sviatok bláznov je usmievavo za nami, i keď obyvatelia Tepličky nad Váhom a celé historické Slovensko má hlavu v smútku. Tesne pred oslavou štyristoročnice narodenia zázračnej Žofie Bosniakovej prišli o jedinečný dôkaz jej pozhynutia, zachované telo bez použitia akýchkoľvek mumifikačných prostriedkov. Zhodou okolností na prvého apríla, zhodou okolností rukou blázna.

Pri bláznoch zostaneme, stačí keď sa pozrieme cez kuchynské okno do ulíc obce. Zlodeji, psy zrazu bez majiteľa špacirujúci sa pomedzi ľudí čakajúcich na vlak, nenápadný a tichý občan s kárčkou naloženou starým nábytkom, či spotrebičmi kráčajúci do húštin. No najväčšou vráskou sú stále bezohľadnejší motorkári, ktorí venčia tátošov medzi domami a v lepšom prípade pod oknami spiacich detí. Ohrozuje všetko živé aj neživé na ceste. O probléme vieme, vieme aj, že boj s nimi je boj s veternými mlynmi. Predsa len je tu niečo, čo môže urobiť každý

bez toho, aby bol označený za „bonzáka.“ Zdvihnúť mobil a upozorniť policajnú hliadku na priestupok nie je žiadna veda. Pre vodičov milujúcich adrenalin tým, že riskujú nielen svoj život ale i druhých, to bude zdvihnutý ukazovák a zistia, že naša obec nie je Really Paríž-Dakar. Ale prispieť musia všetci. Frflaním nad pivom sa nikdy žiaden problém nevyriešil.

Vrátim sa ale k našim novinám. Počúvam zo všetkých strán, že Stankovské zvesti presahujú hranice obce, putujú do všetkých končín Slovenska a všade tam, kde žijú rodáci. Náklad novín je vypočítaný tak, aby pokryl potreby obyvateľov a pre každého mimo nej, sú umiestnené na webovej stránke obce v sekcii *Pre občanov* záložka *Na stiahnutie*. Novinky sú tu vždy aj k potrebám tých, ktorí nezabudli na svoj rodný kraj.

Eubica Kubišová
šéfredaktorka

stankovskezvesti@centrum.sk

Slovo poslanca

Milan Matejčík

Ako každý človek tak isto aj ja, bilancujem moje pôsobenie v obecnom zastupiteľstve. V športovej terminológii by sme to mohli nazvať, že sme už v druhom polčase. Treba sa ale pozrieť aj na priebeh toho prvého polčasu, na jeho klady a zápory.

Pracujem aj v jednej zo štyroch komisií, ktoré sú na obecnom úrade, je to Komisia kultúry rozvoja, vzdelávania a športu. Som predsedom tejto komisie spoločne s ďalšími členmi. Snažíme sa niečo vytvoriť na poli kultúrnom, bohužiaľ na poli neoranom. Vplyvom dovozu kultúry spoza „veľkej mláky“ náš občan akosi zabúda na svoj pôvod, na zvyklosti našich predkov. Dôležité je poznať vlastnú históriu. Nie len vlastnej rodiny ako základu, ale aj svojej obce, najbližšieho okolia a krajiny.

V prvom roku našej činnosti sme iniciovali vydanie knihy *V stopách dávno odviazeho času*. Organizovali a zúčastňovali sme sa na všetkých kultúrno-športových podujatiach v našej obci. Či už to bolo varenie gulášu, program ku dňu matiek, stretnutie detí so svätým Mikulášom, alebo generálna oprava podstavca Božej muky na našom cintoríne a množstvo ďalších akcií. Nie ja účelom môjho príhovoru rozpisovať podrobne celú našu činnosť. Zamerali sme sa viac menej na zachovanie „dedičstva našich otcov“. Nemyslím tým nejaké statky alebo nebodaj vkladné knižky. Ide o väčšie dedičstvo, ktoré nám naši predkovia po všetkých životných útrapách a ťažkostiach zanechali.

Chráňme si našu vieru, reč, zvyklosti a národné tradície. V stredoeurópskom regióne sú pre náš národ tým najkrajším dedičstvom. Mňa osobne teší, že po obnovení tradície fašiangov na obidvoch brehoch Váhu, sa do sprievodu masiek zapája čoraz viac mladých ľudí. Tu sú na mieste slová veľikána našej kultúry, básnika a spisovateľa Pavla Országha Hviezdoslava „mládež tys' nositeľkou rána.“

Uzávierka budúceho čísla Stankovských zvestí je 5.6. 2009

Obecné zastupiteľstvo.....3

Zvesti.....4

Desiaty ročník Stankovany OPEN...4

Kanalizácia v obci.....5

Výborné umiestnenie lyžiarov.....5

Cesta na Laz.....6

20. ročník výstupu na Kopu.....7

Odchod kapitáta FK Sokol

Stankovany.....8

Stankovské prezývky.....9

Spoločenská kronika.....9

Listáreň.....10

Komentár.....11

S humorom a zamyslením.....11

Prírodné krásy

Močiar, územie
európskeho významu.....12

Z histórie obce

Stankovské priezviská v
19. storočí.....13-14

Zvesti špeciál

Partin Pazúrik vo svetle pravdy..14-15

Karneval na ľade.....16

Veríš naozaj v pravého Boha?.....16

❖ REDAKCIA

❖ OBSAH

Stankovské zvesti * Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov * www.stankovany.sk
Vychádza s podporou Obecného úradu Stankovany, Číslo 2, ročník II., apríl 2009
Vychádza s povolením Ministerstva kultúry SR, registračné číslo: EV 2445/08

šéfredaktor: Eubica Kubišová, zástupca šéfredaktora: Ján Buliak,

redakcia: Ľudmila Bartošová, Bohuslav Belko, Joachim Fúra, Milan Matejčík,
Ing. Mária Straková, Peter Straka, JUDr. Vladimír Urban,

grafická úprava: Eubica Kubišová, spolupracovali: Ing. Ján Tatár

Texty neprešli jazykovou úpravou

Redakcia si vyhradzuje právo na apretáciu rukopisov a ich neuverejnenie

Stankovské zvesti

Zasadnutie obecného zastupiteľstva

Poslanec obecného zastupiteľstva a dlhoročný starosta obce, Peter Lacko sa dňa 4.4. 2009 dožíva okrúhleho životného jubilea 60 rokov. Týmto mu prajeme všetko najlepšie

Vyberáme z výpisu Uznesenia č. 1/ 2009 z prvého riadneho zasadnutia obecného zastupiteľstva v Stankovanoch konaného dňa 23. januára 2009:

Správa hlavného kontrolóra obce za rok 2008.

OZ berie na vedomie správu hlavného kontrolóra obce Stankovany za rok 2008. K prednesenej správe požaduje doplnenie konkrétnych údajov - výška dane, obdobie, vlastníctvo a pod., za budovu bývalej predajne Jednota v Rojkove.

OZ požaduje pri vymáhaní pohľadávky postupovať voči vlastníkovi stavby v zmysle platných zákonov.

Správy o činnosti komisií za II. polrok 2008:

OZ berie na vedomie správy o činnosti KOVP a ŽP, KRK - ŠaŠ, KV a ÚP a KFS - ZaSOM pri OZ Stankovany za II. polrok 2008. OZ k predneseným správam nemá výhrady.

Žiadosť SVS - inžiniering s.r.o. Žilina o záväzné stanovisko obce pre kanalizáciu a ČOV:

OZ berie na vedomie obsah žiadosti SVS - inžiniering s.r.o. Žilina o vyjadrenie k dokumentácii pre územné rozhodnutie: kanalizácia a ČOV. OZ nemá námietky k predloženému zámeru SVS - inžiniering s.r.o. a súhlasí s umiestnením kanalizácie a ČOV podľa predloženej dokumentácie.

Vyberáme z výpisu Uznesenia č. 2/ 2009 z druhého riadneho zasadnutia obecného zastupiteľstva v Stankovanoch konaného dňa 27. marca 2009:

Správa o činnosti DR OL Stankovany a schválenie ročnej účtovnej závierky:

OZ berie na vedomie správu o činnosti DR OL Stankovany, prednesenú jej predsedom - Milanom Strakom.

OZ k prednesenej správe nemá pripomienky.

OZ berie na vedomie správu o hospodárení OL Stankovany s.r.o. za rok 2008, prednesenú pracovníčkou OL Stankovany Margitou Tatárovou.

OZ schvaľuje ročnú účtovnú závierku OL Stankovany s.r.o.

Žiadosť SVS inžiniering, s.r.o., Žilina o vyjadrenie k problematike kanalizačnej siete a ČOV pre obce Hubová, Ľubochňa, Švošov a Stankovany:

OZ berie na vedomie obsah žiadosti SVS inžiniering, s.r.o. Žilina o vyjadrenie k poskytnutiu pozemkov parc. Č. KN-E 4194/3 o výmere cca 60 m² a KN-E 419412 o výmere cca 50 m², ktoré sú potrebné k výstavbe čerpacích staníc ČS 1 a ČS 2.

OZ na základe predloženého projektového zámeru súhlasí s dlhodobým prenájmom (predajom) požadovaných parciel KN - E 4194/3 a KN-E 4194/2, ako aj s vyňatím poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely.

Žiadosť Oblastného futbalového zväzu v Liptovskom Mikuláši o podporu:

OZ berie na vedomie obsah žiadosti ObFZ v Liptovskom Mikuláši adresovanej obci Stankovany na podporu organizovania turnaja Fragarria Cup pre žiakov a spoluprácu pri jeho uskutočňovaní.

OZ doporučuje vyhovieť požiadavke ObFZ Liptovský Mikuláš a pre tento účel odsúhlasuje finančnú čiastku vo výške 50.- € na žiaka, resp. paušálne 50.- €.

OZ berie na vedomie obsah žiadosti TŠC

v Martine adresovanej obci Stankovany o podporu pre členku miestneho šachového klubu - Nikolu Konkoľovú na Majstrovstvá SR v šachu mládeže, ktoré sa uskutočnia v dňoch 3. - 9. mája 2009 v Modre.

OZ súhlasí s vyčlenením finančnej čiastky 115 € na tento účel.

Prerokovanie úloh obce vyplývajúcich so zabezpečením ochrany lesov pred požiarmi:

OZ berie na vedomie základné požiadavky OR HaZZ v Ružomberku vyplývajúce zo zabezpečenia ochrany lesov pred požiarmi.

Svetelné znaky pre obec:

OZ berie na vedomie ponuku firmy Delfin Kňažia na dodávku svetelných znakov pre obec - erb obce a štátny znak.

OZ berie na vedomie informáciu starostu obce ohľadom možnosti výstavby bytovky v Lesovej (Pod Jasením). OZ schvaľuje navrhovanú výstavbu bytovky podľa vypracovanej projektovej dokumentácie spôsobom, ktorý predložil zástupca Stavo industrie, a.s. Liptovský Mikuláš - Ing. Baráni. Podrobné podmienky realizácie stavby budú rozvedené v návrhu zmluvy.

Správa nezávislého audítora:

OZ berie na vedomie správu nezávislého audítora o overení riadnej účtovnej závierky k 31.12.2008.

OZNÁMENIE

Obecný úrad v Stankovanoch oznamuje občanom zmenu úradných hodín.

Každý utorok je nestránkový deň.

PON: 7:30 - 15:00
UTO: nestránkový deň
STR: 7:30 - 17:00
ŠTV: 7:30 - 15:00
PIA: 7:30 - 13:00

Desiaty ročník Stankovany OPEN

Obec Stankovany hostila 28. apríla 2009 šachových majstrov na desiatom jubilejnom turnaji Stankovany Open 2009. 73 účastníkov z 18-tich oddielov zo Slovenska a Čiech si zmeralo svoj um a logické myslenie v siedmych kolách turnaja. Hlavným lákadlom bol okrem uznania a prestíže putovný pohár starostu obce, ktorý už tradične nesie záštitu nad podujatím.

Turnaja sa zúčastnili špičky šachových rebríčkov a jedenásti reprezentanti republiky. Hráči si pochvaľovali príjemnú rodinnú atmosféru a skutočnosť, že si zahrali so svojimi známymi a ďalšími výbornými šachistami. Výsledok a umiestnenie pre nich neboli prvoradé, za dôležitejšiu označovali priateľskú hru v duchu fair-play, ktorú si v Stankovanoch vždy radi zopakujú. Podľa slov organizátora Ing. Emila Konkoľa z OŠK Stankovany-Rojkov, turnaj je organizovaný ako náborový so zameraním na mládež, ktorá bola zastúpená v hojnom počte. Medzi ostrieľanými majstrami šachu sa nestratili ani žiaci, ktorí sa nedali zahanbiť v súbojoch s niekoľkonásobne staršími hráčmi. Najmladším účastníkom bol trojročný Riško Sleziak z Rojkova, ktorý už začína zbierať svoje prvé úspechy. Naopak najstarším hráčom bol 72-ročný Pavol Hrnčiarik MŠK Dolný Kubín. Ing. Emil Konkoľ vyjadril sklamanie nad tým, že na tak veľkom turnaji s medzinárodnou účasťou hralo len šesť šachistov z obce, kým členov klubu a sympatizantov je takmer štyridsať.

Novinkou oproti minulému roku je kategória seniorov a zdravotne ťažko postihnutých hráčov. Celkom sa rozdelo 13 súd medailí.

Vítazkou kategórie žien sa stala vice-majsterka Slovenska a olympijská reprezentantka Zuzana Gregorová zo Šachového Klubu Liptov. So šesťbodovým výsledkom sa úplným víťazom stal dvadsaťjeden ročný Peter Švaňa z Šk Radosť Kysucké Nové Mesto, ktorý porazil najvyššie nasadeného Františka Vránu a minuloročného trojnásobného víťaza Antona Singliara. Miestni šachisti sa umiestnili v hlavnom turnaji v nasledovnom poradí:

Trojročný Riško Sleziak z Rojkova si odniesol trofej ako najmladší hráč

16. Juraj Piecka, 54. Tomáš Lepiš, 62. Nikola Konkoľová, 63. Baleja Jakub, 66. Baleja Tomáš a 71. Riško Sleziak. V kategórii domácich hráčov sa na prvom mieste umiestnil Juraj Piecka, strieborný bol Tomáš Lepiš a bronzová medaila zdobila Nikolu Konkoľovú. Juraj Piecka získal druhé miesto aj v kategórii najlepších hráčov z okresu Ružomberok a štvrté miesto medzi šachistami Liptova. Nikola Konkoľová vybojovala v kategórii žien pekné siedme miesto a medzi ZŤP bola piata. Medzinárodný šachový turnaj usporiadaný OŠK Stankovany-Rojkov a Obecným úradom v Stankovanoch každoročne naberá na popularite a stáva sa vyhľadávaným stretnutím výborných majstrov. Hojná účasť mládeže len dokazuje, že na Slovensku rastie konkurencieschopná, a pre šach zanietená základňa silných hráčov.

lk

Vyhodnotenie súťaže o najkrajšiu vianočnú výzdobu

Komisia pre rozvoj, kultúru - školstvo a šport 5.1. 2009 vyhodnocovala najkrajšie vyzdobené rodinné domy v obci. Za najzaujímavejšie označila vianočné dekorácie domov **Milana Straku** a **Antona Štúra** zo Stankovian a **Petra Chomista** z Rojkova. Výhercovia boli odmenení vecnou cenou.

Komisia sa teší na ďalší ročník súťaže, ktorá napomáha vnášať vianočnú atmosféru do našej obce.

Výhercom blahoželáme!

Komisia pre rozvoj, kultúru - školstvo a šport v spolupráci s obecnými novinami vyhlasuje:

Súťaž o najkrajšiu kvetinovú záhradu

Kvety a pekne upravený dvor neteší len oko svojho majiteľa, ale aj okoloidúcich, čím podstatne prispieva k celkovému skrášleniu obce.

Porota bude hodnotiť úpravu dvora a kvetinovej záhrady v mesiaci **august**. Výhercovia budú ocenení vecnou odmenou.

Do Stankovian prišlo hrať šach množstvo silných a kvalitných hráčov

Kanalizácia v obci

Zástupcovia firmy SVS-inžiniering, s.r.o., ktorá je dcérskou spoločnosťou Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, sa v stredu 25. 3. 2009 stretli s občanmi Stankovčan a miestnej časti Rojkov. Ing. Králiková a Ing. Bakoš prišli medzi ľudí, aby priblížili a objasnili projekt, ktorý sa významne dotkne života obyvateľov. Výstavba kanalizácie a čističky odpadových vôd pre dolný Liptov (Hubová, Švošov, Ľubochňa, Stankovany) bude financovaná zo zdrojov Európskej únie, ktoré sú pre Slovensko otvorené len do roku 2013. Plánovaný začiatok výstavby je na jar budúceho roka.

„Projekt rieši odkanalizovanie obcí, čistenie splaškových odpadových vôd, vý-

stavbu kanalizačných odbočiek pre obyvateľstvo, hlavné kanalizačné zberače a spoločnú čistiareň odpadových vôd,“ povedal na stretnutí projektant spoločnosti. Po získaní stavebného povolenia bude možné žiadať o dotáciu. 80% z celkovej sumy 1 327 756 € (400 000 000 Sk) poskytne EÚ, 20% uhradí vodárenská spoločnosť. Sedem metrov dlhá kanalizačná prípojka ku každému domu bude tiež hradená zo zdrojov EÚ. Pokiaľ by domácnosť odmietla napojenie svojho rodinného domu na kanalizačné potrubie teraz a urobila by tak v budúcnosti, náklady si bude hradit sama.

Dĺžka kanalizačného potrubia v Stankovčanoch má byť takmer 9 km, projekt počíta aj s 1 030 kanalizačnými prípojkami a dvoma čerpacími stanicami (na Dolnom konci a medzi obecným úradom a ihriskom). Vlastníkom pozemkov, cez ktoré prechádza potrubie a súhlasia so zásahom do ich majetku, budú škody uhradené. Podľa slov projektantov je spoločnosť otvorená návrhom a výhradám vlastníkov, ktoré môžu byť zapracované do realizácie

Na stretnutie prišlo množstvo občanov, ktorých sa plánovaný projekt dotýka

projektu a rovnako aj do geodetického plánu.

Čistička odpadových vôd bude umiestnená v miestnej časti Rojkov pri areáli plánovaného Strediska správy a údržby diaľnic. Práve táto stavba je pre mnohých obyvateľov hrozbou, obávajú sa šírenia zápachu v oblasti, poklesu cien nehnuteľností, poklesu cestovného ruchu a zníženia kvality života. Projektant ich však ubezpečil, že plánovaná čistiareň „je na vysokej technologickej úrovni, ktorá sa nedá porovnať s tou, ktorá sa nachádza v Hrboltovej. Jej rozloha je aj pre množstvo fabrik v Ružomberku takmer desaťkrát väčšia. V tomto prípade pôjde o budovu, ktorá je hermeticky uzavretá. Rovnako v nej bude umiestnený vzduchový filter a produktom čistenia bude pevný kal. Zástupcovia SVS-inžinieringu upozornili, že toto stretnutie nebolo posledné a po vydaní stavebného povolenia navštívia Stankovany opäť.

lk

Projektanti prístupovali ku každej otázke občanov individuálne

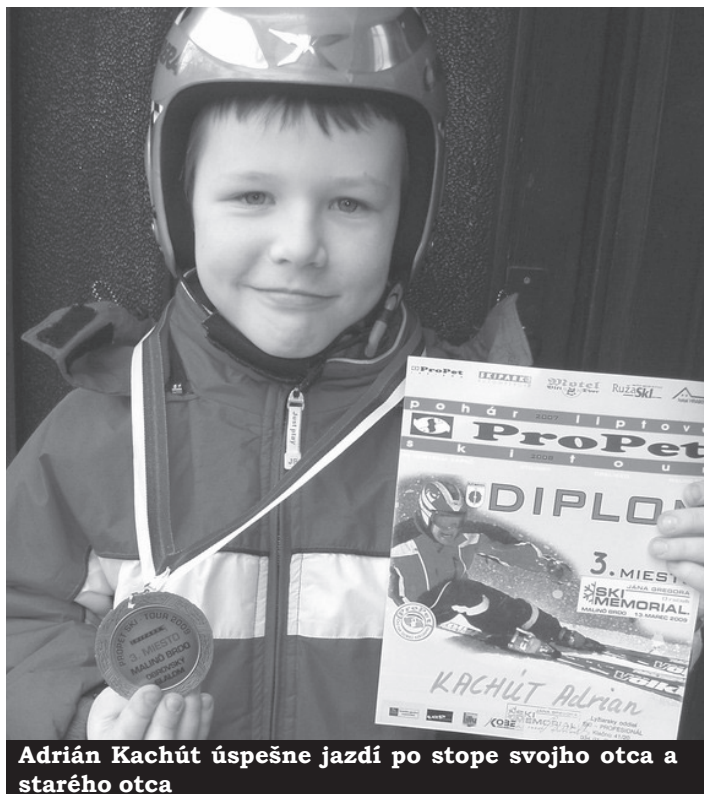
Výborné umiestnenie našich lyžiarov

V Ski parku Ružomberok sa už po trinásty raz uskutočnili tradičné lyžiarske preteky v obrovskom slalome, *Memoriál Jána Gregora*.

14. marec 2009 bol mimoriadne úspešným dňom aj pre pretekárov z Lyžiarsko-turistického klubu Stankovany-Rojkov. Spomedzi 90 účastníkov preteku dosiahli na svahu na Malinno Brde vysoké umiestnenie. V kategórii žien obsadila Elena Kachútová výborné druhé miesto. Medzi mladšími žiakmi 14-ročný Martin Kachút nenašiel premožiteľa a umiestnil sa na najlepšej novej pozícii. Osemročný Adrián Kachút v kategórii predškolačkov skončil na krásnom bronzovom mieste. Spomedzi mužov do 30 rokov vybojoval 6. pozíciu Jozef Kachút ml. Na rovnakom mieste skončil v kategórii mužov nad 50 rokov aj Jozef

Kachút st. Naši lyžiari sa chystajú na preteky vo Vysokých Tatrách. Dúfajme, že výkonnostne minimálne zopakujú krásne umiestnenie z Memoriálu Jána Gregora. Za dosiahnuté úspechy im všetkým srdečne blahoželáme a prajeme ešte veľa podobných zážitkov.

lk

Adrián Kachút úspešne jazdí po stope svojho otca a starého otca

Cesta na Laz v miestnej časti Rojkov

Cestné komunikácie, ktoré udržiava obec je na dlhšiu rozpravu je známe, že menšie obce, ktoré nemajú vo svojom katastri podnikateľské sféry sú pri schvaľovaní rozpočtu obce chudobnejšie po finančnej stránke. A ťažko sa môžu púšťať a realizovať do veľkých projektov, ktoré si vyžadujú veľké finančné náklady z rozpočtu obce pokiaľ si ho obec musí financovať 100% vkladom bez dotácie z euro fondov. Ľudia si možno ani neuvedomujú, čo to všetko obnáša pri realizácii niektorých projektov, ktoré chceme realizovať v obci. Čo musíme splňať aby sme sa mohli uchádzať o štátnu dotáciu alebo z takzvaných euro fondov.

A teraz by som prešiel na ten náš dlhodobý problém cestných komunikácií, ktoré spravuje obec. Sami vieme, že cesty, ktoré sú po obci niektoré z nich sú v zlom stave ale postupne sa realizujú ich úpravy aj keď si to vyžaduje veľké náklady obec pristupuje zodpovedne k týmto nedostatkom. Prečo obec nemôže požiadať o dotácie z euro fondov. Áno obec cesty udržiava spravuje, v zimnom období ich upravuje kôli snehu na vozovke ale...! obec nie je vlastníkom týchto cestných komunikácií lebo nemá list vlastníctva. Pozemky, ktoré sú pod týmito cestami nie sú vysporiadané a ani z toho dôvodu nemôžeme žiadať o finančné zdroje

z euro fondov lebo nám chýbajú listy vlastníctva. Bolo by to finančne ale aj časovo náročné pre obec nakoľko figuruje množstvo vlastníkov, ktorý sú už nie je medzi nami a v dnešnej dobe musíte nájsť všetkých dedičov a ich podpisy veď viete keď niektorý vybavujete len pozemok pod svojím domom čo to všetko obnáša. Možno keby sme mali tie listy vlastníctva bolo by dnes obecných ciest oveľa viac opravených pomocou eurofondov. Viem, že cestné komunikácie sa v roku 2008 opravili v Stankovanoch a stálo to dosť finančných nákladov z rozpočtu obce z položky na údržbu ciest a z kapitálových výdavkov. Viem, že občania z miestnej časti Rojkov boli nahnevaní. Konkrétne cesta na Laz, ktorá je naozaj v zlom stave vieme o tom ale musíte pochopiť aj vy, že naša obec nemá taký rozpočet aby sa súčasne opravovali dve veľké cestné komunikácie na ktoré by obecný rozpočet nestačil. V tomto roku 2009 sa pri schvaľovaní rozpočtu myslelo na cestu na Laz. Bude to taktiež nákladná akcia na peniaze. Najprv sa tam mieni postaviť oporný múr v mieste pri rodinnom dome p. Sleziake proti zosuvu pôdy a potom by mala nastať úprava povrchu cesty s asfaltom. Dúfam, že sa to podarí zrealizovať aj v takýchto časoch keď nás trápí finančná hospodárska kríza aj Vás občania, ale postihne to tak isto aj obec v obmedzení úsporného režimu. Dúfam, že cesta, ktorá vedie na Laz teraz v takomto stave bude takto o rok už iba spomienkou.

Bohuslav Belko

Výročná členská schôdza členov Coop jednota

Členovia Coop jednoty Liptovský Mikuláš Stankovany hodnotili prácu za rok 2008. Dňa 16.2. 2009 sa konala v priestoroch obecného úradu výročná členská schôdza. Predseda výboru zhodnotil činnosť organizácie a výsledky práce výboru a ostatných členov. Hlavné aktivity výboru v roku 2007 a 2008 boli zamerané na opravu nákupného strediska pri kostole a opravu strechy predajne na futbalovom ihrisku. Celkové náklady na rekonštrukciu boli 36500 € (1 100 000 Sk). Investície do predajne, dodanie nových pokladníc, chladiaci box a chladiaca vytrína, oprava chladiacich zariadení na mäsové výrobky a nový trezor v hodnote

asi 10 000€ (300 000 Sk). V roku 2009 plánujeme rekonštrukciu predajne pri kostole prerobiť na typ samoobsluhy, rozšíriť predajné priestory a sortiment predajného tovaru a počíta sa so zamestnaním novej pracovnej sily. Od 1.12. 2007 bolo dočasne pozastavené prijímanie nových členov do COOP Jednoty s cieľom stabilizovať členskú základňu. Záujemcom o členstvo sme ponúkli vernostnú kartu zákazníka. Od 1.6. 2009 bude možné prijímať nových členov. Základný členský vklad bude 30€. Výhody člena sú: v roku 2008 2% zľavy z ceny nákupu (mohol nakupovať v predajniach COOP v celej SR), po vystúpení dostane členský vklad 30€ vrátené. Po zrušení členstva dostane vernostnú kartu. Dúfam, že sa zozšíri členská základňa.

Vendelín Chovanec

Výsledky prvého a druhého kola

celkový počet voličov: **966**

1.kolo:

konané **21.marca** v Stankovanoch:

zúčastnených voličov:	537	55,59 %
platné hlasy:	535	
neplatné hlasy:	2	0,37 %
I. Gašparovič:	295	54,93 %
I. Radičová:	136	25,33 %
F. Mikloško:	58	10,80 %
M. Melník:	17	3,17 %
Z. Martináková:	12	2,23 %
D. Bollová:	9	1,68 %
K. Sidor:	8	1,49 %

Výsledky 14. ročníka koledníckej zbierky Dobrá novina

Milí priatelia
Dobrej noviny!
Ďakujeme, že
ste aj tento rok
otvorili svoje
domovy a srd-
cia kolední-

kom, ktorí ohlasovaním radostnej zvesti podávajú pomocnú ruku ľuďom v núdzi na africkom kontinente.

Do 14. ročníka Dobrej noviny sa zapojilo 1191 farností a filiálok z celého Slovenska, v ktorých koledovalo spolu 26 034 koledníkov.

Sme veľmi radi, že aj tento rok sme sa do koledovania zapojili aj my – stankovskí eRkári a svojou troškou sme prispeli tým, ktorí našu pomoc potrebujú. Veľká vďaka patrí všetkým, ktorí nás privítali s otvoreným srdcom a akokoľvek (finančne, ale aj modlitbou) podporili našu snahu pomôcť ľuďom v núdzi. Práve vďaka Vám sa nám tento rok podarilo vyzbierať úctyhodných **1320 eur** (39 766,32 Sk) a tým prispieť k celkovej sume **748 130,80 eur** (22 538 188,54 Sk) vyzbieranej na Slovensku. Z výťažku koledníckej akcie podporí Dobrá novina viaceré rozvojové projekty v Keni, Nigérii, Ugande a Sudáne. Ďakujeme!

Terézia Fúrová

volieb prezidenta SR v Stankovanoch

celkový počet
voličov: **969**

Počet zúčastnených
voličov: 566: 58,41 %

2.kolo:

neplatné
hlasy: 1: 0,17 %

konané **4. apríla**
v Stankovanoch:

Ivan Gašparovič	395	69,79 %
Iveta Radičová	170	30,04 %

Horný rad zľava: B. Belko, R. Čieško, J. Matejčík, M. Pečko, J. Kratochvíl, M. Matejčík. Dolný rad zľava: P. Brna, V. Planieta, J. Pečko

Volejbalový turnaj v Liptovských Sliačoch

14.2.2009 sa po už po šiesty raz uskutočnil tradičný volejbalový turnaj v Liptovských Sliačoch. Záštitu nad podujatím prebral predseda Slovenskej národnej strany Ján Slota, ktorý hráčov osobne podporil.

Naša obec mala v tiež svoje zastúpenie. Mužstvo, ktoré hájilo naše farby viedol z kapitánskej pozície R. Čieško. Za účinkovanie našich chlapcov sa rozhodne nemožno hanbiť a ich výkon tre-

ba pochváliť. Konkurencia profesionálnych hráčov prevetrala stankovianský tím a aj keď vydali všetko, čo bolo v ich silách, na súperov nestačili.

Umiestnenie družstiev bolo nasledovné:

- 1.SNS- Ružomberok,
- 2.SMER-SD- Ružomberok,
- 3.Slovenský orol - Liptovské Sliače.

Bohuslav Belko

lk

Dvadsiaty ročník výstupu na Kopu

Už tradične, na sklonku mesiaca máj, sa medzi športovou a turistickou verejnosťou skloňuje názov Kopa.

Výstup v poslednú májovú nedeľu sa bude niesť v slávnostnejšom duchu, pretože je pred nami jubilejný 20. ročník. Je preto na mieste načrieť do minulosti tradičného výstupu na Kopu.

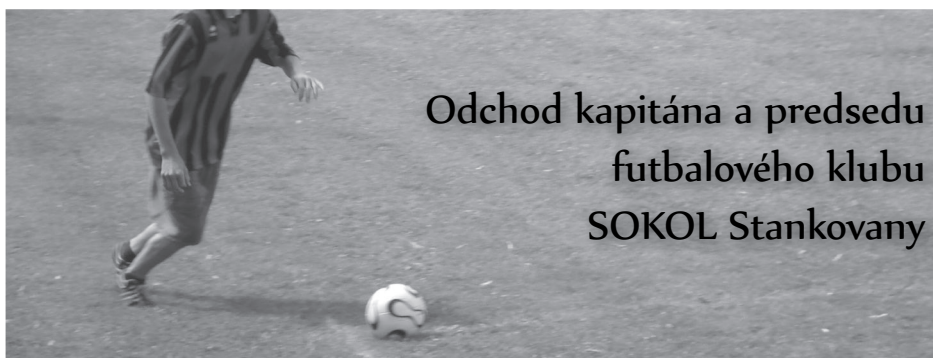
Strojom tejto ušľachtilej myšlienky bol predseda Lyžiarsko-turistického klubu Stankovany – Rojkov, Jozef Letko st.. Napriek tomu, že už nie je medzi nami, bol to práve on, ktorý našiel spoločnú reč v peknej myšlienke s Ondrejom Bače, predsedom Turistického klubu v Krpeľanoch. Nadviazal tak na vtedy 11. ročník výstupu na Kopu. Spoločne sa dohodli, že tieto výstupy budú organizovať vždy spoločne v jeden deň, a to vždy v poslednú májovú nedeľu. Pravidelné sú medzi 400 účastníkmi rozdane upomienkové predmety, odznaky a účastnícke diplomy. Atmosféra je nezameniteľná, doprevádzaná tou

najkrajšou hudbou vtáctva a iného živočíšstva, pretkávaná sviežim vánkom sviežeho vzduchu, žblnkotom ľadového potôčika a príjemne ťahajúcou sa vôňou opekanej slaninky.

Návrat domov je vždy trochu nostalgický, plný spomienok na výstupy, ktorých sa zúčastňoval oveľa väčší počet ľudí. Bohužiaľ, z roka na rok je záujem o turistiku a výstupy menší. Je to smutné konštatovanie hodné na zamyslenie. V mene Lyžiarsko-turistického klubu Stankovany-Rojkov vás chcem vyzvať alebo poprosiť, najmä mládež, starších, rodičov, pozrite sa do zrkadla a povedzte si, *dokážem to aj ja!* Mládež dnes akoby už nepotrebovala pohyb na čerstvom vzduchu a má celkom iné priority. Stále nie je neskoro na to, aby sme urobili niečo pre svoje zdravie.

Pozývam Vás ešte raz na výročný dvadsiaty výstup organizovaný LTK. Vzdajme svojou účasťou najkrajšiu úctu k tradícii a majestátnej Kope. Teším sa na vašu účasť a spoločnú radosť na vrchu, z ktorého je na naše hory nezaobudnateľný výhľad.

Vendelín Čieško

Odchod kapitána a predsedu futbalového klubu SOKOL Stankovany

Po 12 mesačnom účinkovaní na poste vedúceho mužstva a zároveň predsedu futbalového klubu (FK) SOKOL Stankovany sa **Jaroslav Gašper** rozhodol odstúpiť a uvoľniť miesto inému vhodnému kandidátovi. Položili sme mu preto niekoľko otázok, týkajúcich sa hlavne dôvodu, ktorý ho viedol k takémuto konaniu v čase, keď ako je všeobecne známe, situácia v stankovskom futbale (hlavne v jeho vedení) je viac než kritická.

Ako vnímate svoje pôsobenie na vedúcom poste v FK SOKOL Stankovany s ročným odstupom?

Funkciu predsedu FK SOKOL Stankovany som pred rokom prijal s vedomím, že nebude ľahké skonsolidovať vedenie FK a zároveň vytvoriť nové omladené mužstvo, ktoré by obstálo a udržalo sa v rozohranej súťaži. Bral som to len ako nejaké núdzové riešenie – akési premostenie, ktoré by vyplnilo

medzeru medzi starým vedením FK a vytvorením úplne nového – čo sa týka nielen výboru, ale hlavne nového mužstva.

Po počiatkových úspechoch (zachránenie sa v súťaži II. triedy dospelej) a určitom stabilizovaní kádru sa však objavili staré neduhy – absencia tréningov, slabá disciplína hráčov...

Beriem si za vinu, že som situáciu celkom nezvládol podľa svojich predstáv a dovolil obnovenie nežiadúceho diania vo FK. Určité problémy a nedostatky sa objavili z dôvodu nedostatočných znalostí napríklad disciplinárneho a prestupového poriadku, kedy zbytočne došlo k potrestaniu mužstva a tým následne aj k finančným pokutám. Spomeniem napríklad situáciu so zaplatením poplatku za absenciu mládežníckeho mužstva, keď po písomnom odvolaní sme čakali písomnú odpoveď z Oblast-

ného futbalového zväzu v Liptovskom Mikuláši. Pre neznalosť disciplinárneho poriadku došlo k potrestaniu FK. Ďalším omylom, zapríčineným neznalosťou prestupového poriadku, bolo vybavovanie ostaršenia hráča, kedy po vybavení u obvodného lekára, sa zistila jeho neplatnosť z dôvodu nutnosti ostaršenia u športového lekára.

Začína sa jarná časť súťažného ročníka 2008/09 a je opäť potrebné vytvoriť také podmienky v mužstve, aby nedošlo k vypadnutiu zo súťaže II. triedy, a hlavne zlepšiť pošramotenú povesť o stankovskom futbale.

Uvedomil som si aj túto nepríjemnú vec, a tak ako východisko z nej som videl aj moju abdikáciu. Mám určité časovo náročné pracovné povinnosti, ktoré mi nedovoľujú sa viac venovať futbalu. Aj vzhľadom k miestu môjho bydliska som sa rozhodol ukončiť svoju činnosť v stankovskom futbale, aj keď veľmi nerád. Očakával som aj väčší pracovný zápal futbalového výboru a pochopenie a ústretovosť zo strany hráčov. Takéto riešenie považujem za najrozumnejšie, dúfam že sa čo najskôr vytvorí nový futbalový výbor, ktorý bude životaschopný, a po rokoch stagnácie a úpadku futbalu v Stankovanoch mu prajem do budúcnosti len ten najlepší vývoj a pre fanúšikov v obci veľa dobrých futbalových zážitkov!

Ďakujeme za rozhovor

Zachovajme si dedičstvo

Výzva pre všetkých obyvateľov našej obce

Žiadame vás o pomoc pri zriaďovaní expozície „Stankovskej izby“, kde by bola zhromaždená a inštalovaná zbierka starých predmetov denného využitia presne tak, ako tomu bolo v minulosti. Pri hospodárskych prácach a v domácnostiach sa používali nástroje, ktoré sú dnes už iba v múzeách. Ukážme a oboznámme mladšiu generáciu s predmetmi typickými pre túto oblasť, naučme ich ako sa s nimi zaobchádzalo a za akým účelom sa používali. V priestoroch bývalej materskej škôlky by mohla byť zriadená takáto expozícia. Staršie generácie si zase pripomenú svoje detstvo.

Ak nejaká rodina vlastní takéto predmety a bola by ochotná ich podarovať na uvedený účel, stačí to povedať na obecnom úrade.

Môže ísť napríklad o starý domáci riad, výšivky, banky, hodiny, hračky, kolísky, náradie na mútenie a spracovanie masla. Veci potrebné k pečeniu chleba, nástroje na spracovanie ľanu, tkaniny, plátna a kobercov, kolovrátky, výrobky z tkanín, časti krojov, ktoré sa kedysi nosili v obci. Alebo stojan s lavórom a krčahom, pomôcky na pranie prádla, obrábanie dreva, nástroje z humna, maštale, postroje koní, kráv, či to, ktoré sa používalo na poliach. Vitane sú aj staré kalendáre, či tanky alebo iné knihy zo školských liet. Rovnako poteší aj požičanie starých fotografií, ktoré sa rozmnožia. Veľmi cenné by boli aj výtlačky starých časopisov, ktoré sa vydávali v Stanko-

vanoch vpd. Antonom Hromadom (*Kráľovná svätého ruženca, Svätá rodina*). Samozrejmosťou by bol informačný štítok ku každému predmetu, ktorý by návštevníkov informoval o tom, kto danú vec podaroval. Vopred vám ďakujeme za nasledujúce generácie.

red.

Stankovské prezývky

Mnohí si ešte pamätáme, že sme veľa rodín poznali skôr podľa prezývok ako skutočných priezvisk. Tieto prezývky sa dávali preto, lebo v tých časoch bolo pomerne veľa rovnakých priezvisk.

Najčastejšie priezviská boli: Babala, Buliak, Baleja, Lacko, Čiežko, Domský, Holdoš, Chorvát Chovanec, Klenec, Letko, Matula, Malcho, Mišík, Krúpa, Palovič, Pečko, Škuta, Štúr, Tatár, Trasoň, Urban, Zrník, Chomist.

V Stankovanoch bolo snáď najrozšírenejším priezviskom Škuta. Preto sa prikladali prezývky: Blcha, Bulička, Červeň, Podšipan, Omasta, Štrbák, Eugen, Verín a Kašovci. V Rojkove bolo najviac Letkovcov, ktorým sa dokladali: Laurín, Hevko, Macháč, Šmálik. Z najznámejších prezývok: Alikáč, Federovec, Šátek, Cejko, Cifra, Fusko, Mudaj, Kotej, Džán, Kakaj, Dadek, Študent, Škodraj, Pánbožko, Babán, Šmidák, Marek, Husák, Rus, Koník, Backo a Mačková.

Čo spôsobila takáto prezývka vám teraz opíšem.

Po prázdninách sa väčšinou písala slohová úloha, čo kto zažil počas prázdnin. Po vojne nastúpil do školy nový riaditeľ a jeden žiak mu svoju príhodu opísal asi takto: „Keď som sa bavil pri Váhu, spadol som do vody pred obuvníkom Papekom a vytiahli ma až pred Bagankou“. Pánovi riaditeľovi bolo treba však opraviť topánky, a preto sa vybral ku spomínanému obuvníkovi. Ten, ktorého sa pán riaditeľ pýtal, kde býva, mu to povedal, ale bolo v tom aj trocha škodoradosti, že ho neupozornil, že Papek nie je priezvisko, ale prezývka, na ktorú sa on hneval. Keď prišiel do dielničky, povedal: „Pán Papek, chcel by som Vás poprosiť o opravu topánok.“ Stalo sa, čo nečakal, takzvaný Papek mu začal nadávať a vyhnať ho von. Pri otváraní dverí dostal ešte aj kopytom do chrbta. Toto vyrozprával pani riaditeľke Blahovej. Ona mu to vysvetlila a spolu zašli znova ku nemu. Vec sa vysvetlila a všetci traja sa na udalosti zasmiali. Ako odškodné vypili víno a topánky mu vraj opravil zadarmo. Takže aj takéto úsmevné príhody sa stávajú.

Alojz Hello

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Vítame medzi nami:

Nadišla tá krásna chvíľa, keď matka dieťa porodila. Vietor odvíal všetky chmáry, zostal úsmev, radosť v tvári.

Tobias Zrník
Patrik Špireng
Tomáš Piroh

Alžbeta Mikulcová
Nina Tomášová
Miriam Kozáková

Opustili nás:

Aby vo všetkom bol oslávený Boh

Ludmila Pečková (79)
Olga Urbanová (44)
Mária Kratochvílová (77)
Darina Ondrejčíková (42)

10. máj 2009 DEŇ MATIEK

Matky ☪

Anton Prídavok

**Človek na svet z lásky príde
príchod bolesť znamená,
matke je však za jej lásku
najsľasnejšia odmena**

**Matka v láske zabúda,
rada vábi bociana,
keď prileť,
zaspieva mu: „Hosana!“
Potom vytvára mu
peknú cestu života,
na tej dieťa zriedka zblúdi,
vo víre sa zamotá.**

**Prečo, matky, prečo
rodíte vy deti -
nemyslíte,
či vám každé neuletí?
Jedno iba detstva kus
nechá na pamiatku,
druhé azda radosť krátku,
tretie ujde v cudziu zem,
nepovie vám - ďakujem...**

**„Veď sme život dostali,
ab sme ho rozdzali -
veď sme žiadostivé lásky,
a keď milujeme našky
pre nás nielo bolesti -
lebo milovaním decka
milujem seba -
a nám lásky veľmi, veľmi tre-
ba!“**

**Nuž len nekývraďte s ňou,
deľte svetu štedre ju,
azda, keď sa tvrdé srdcia
v plameňoch jej zohrajú,
nebude tak veľa bôľu,
utrpení, nesvárov a biedy -
môž byť, nový svet sa zrodí vte-
dy...**

**Matky! -
pred vami by svet mal pokľakať,
či len viete,
čo musíte vy darovať...**

Anton Prídavok sa narodil 28. mája 1904 v Kežmarku. Jeho otec Jozef Prídavok pochádzal zo Stankovian. Anton Prídavok bol významný prozaik, publicista, básnik, rozhlasový a osvetový pracovník.

Prídavok bol všestranne literárne činný. Vybudoval rozhlasové štúdio Rádio Jurnál Prešov. Tu založil ochotnícky divadelný súbor Záborský. Do literatúry vstúpil v roku 1926 zbierkou básní Vrásky času. O dva roky neskôr (1928) vydal román Rozbité manželstvo. Slobodu na východnom Slovensku opísal v knihe Svitanie na výcho-de. Okrem toho mu vyšlo ešte ďalších 9 kníh. Rozhlasu sa venoval s úplným zánietením. Pôsobil ako redaktor i režisér. Písal črty, rozprávky, umelecké reportáže a dramatické scénky pre mládež.

Od januára 1945 bol uväznený a týraný gestapom. Posledné tri mesiace života bol hospitalizovaný v ružomerskej nemocnici. Prídavok tu zomrel dňa 12. mája 1945.

red

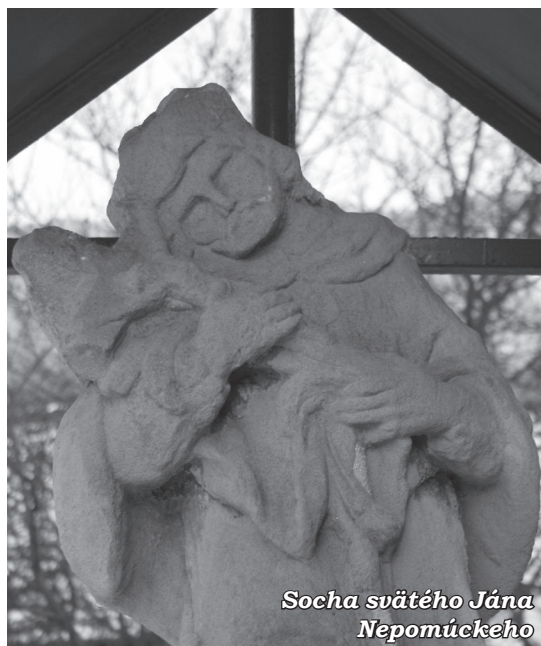
Božia muka

Vy, z mladších generácií, ktorí chodíte do kostola vidáte po pravej strane v kostolnej ohrade na kamennom podstavci sochu. Možno ani neviete, koho znázorňuje a odkiaľ sa tam vzala.

Kedysi bolo zvykom stavať pred alebo za dedinou sväte muky alebo v chotároch kríže. Ľudia, ktorí išli pracovať na pole sa pri týchto symboloch zastavovali aby sa pred začatím všetkých prác pomodlili lebo prislovie hovorí „bez Božieho požehnania, darmo naše namáhania.“ Na jar a jeseň sa k tejto Božej muke konali procesie. Na jar prosebná a v jeseni ďakovná. Spomínaná socha svätého Jána stála na dolnom konci vo svahu za starým mostom, po ktorom išla stará železnica. Pri stavbe novej železnice, dvojkoľajky, bol vybudovaný nový most. V strede oboch

kolají asi vo výške 3-4 metre vo svahu bola umiestnená táto Božia muka, ku ktorej viedeli zo skál schodíky. Pri stavbe nového mosta bola socha vzatá a uskladnená v hospodárskej budove fary. Pri výstavbe nového monumentu s krížom v strede cintorína zostalo niekoľko travertínových skál, z ktorých bol vybudovaný podstavec. Socha bola zrekonštruovaná, pretože mala zlomenú ruku. Pán farár Rusnák spolu s pánmi V. Lysím a G. Šimom sa takto pričínili o to, aby sa socha dostala na dôstojné miesto, kde stojí do dnes. Keď aj neskoro, ale predsa, za zachovanie tejto pamiatky, treba im poďakovať.

Alojz Hello

Socha svätého Jána
Nepomuckého

Takmer osudné slová

Na prelome rokov 1942 a 1943 zúrila vojna, ale najťažšie boje prebiehali na východnom fronte. Nemeckí vojenský strategovia však už počítali s tým, že vojnu môžu prehrať a raz musia ustúpiť. A tak aj v Liptove, konkrétne nad osadou Rojkov sa začali kopáť zákopy. Na tieto práce z každého domu musel nastúpiť jeden človek. Otec bol pre reumatické bolesti pripútaný na lôžko. Moja mama preto poprosila riaditeľa

školy, aby ma uvoľnil na tieto práce, pokiaľ otec vyzdravie. Keď som prišiel na miesto, zákopy už boli vyznačené a ľudia boli rozdelení po dvojiciach. Každá dvojica mala za úlohu vykopať 25 metrov. Aj my, spolu s Karolom Jarošom z Ľubochne, sme dostali takúto úlohu. Bola veru tuhá zima, teploty sa pohybovali okolo 20 stupňov pod nulou. Zem bola premrznutá do hĺbky 25 cm. Krompáč pri zakopnutí odskakoval od zeme ako lopta, a tak len po veľkej námahe sa nám podarilo dostať do predpísanej hĺbky. Potom sa nám už kopalo lepšie a boli sme tiež chránení

proti mrazivému vetru. Na okraji zákopy sme si nakládli ohník a sem-tam sme si zohriali skrehnuté ruky. Okolo nás chodil starší nemecký vojak s puškou na pleci, prilbou na hlave. Golier mal vyhrnutý, ruky vo vreckách, zohnutý, lebo aj jemu bola poriadna zima. Jaroš bol odo mňa o niečo starší, chodil do gymnázia, kde sa učil aj nemčinu. Keď prechádzal Nemec okolo nás, vždy mu niečo povedal a na jeho zamračenej tvári zaihrával úsmev a niekedy sa aj nahlas zasmial. Ako som mu len závidel, že dokáže rozveseliť toho zamračeného vojaka. Raz mi Jaroš povedal, či nechcem aj ja rozosmiať Nemca a ja som s radosťou súhlasil. Tak

mu povedz toto: „Du bist ajn Ézel!“ a uvidíš, ako sa bude smiať a bude veselo.

Za malú chvíľu išiel Nemec okolo nás, zdvihol som hlavu od kopania a zvolal slová, ktoré mi Jaroš poradil. Vojak ale reagoval prudko, otočil sa ku mne, strhol pušku z pleca, zasunul náboj do nábojovej komory a zo vzdialenosti dvoch metrov zamieril na moju hlavu. Dve, tri sekundy som pozeral do jeho krvou podliatych očí a čakal na výstrel. Ten našťastie nezaznel, namiesto toho vojak sklonil pušku a zúrivo kopal do ohňa, ktorý bol asi pol metra nad mojou hlavou. Podvedome som sa zohol, horiace polená a uhliky mi padali na chrbát. Keď som pozrel hore, Nemec niečo nahnevane kričal a odchádzal. Jaroš prišiel ku mne a zmohol sa na jedno slovo: „Prepáč!“ Potom mi vysvetlil význam vety, ktorú som povedal Nemcovi. „Ty si somár.“ Bol si vedomý vôbec toho, že skoro zapríčinil moju smrť?

Nemecký vojak odišiel a na miesto neho prišiel iný. No ja som ďalšie dni prežíval hotové muky, občas som hľadel dolu na cestu a čakal, že príde po mňa gestapo a niekde ma odvedú. Dni ubiehali, môj otec po dvoch týždňoch vyzdravel a ja som sa vrátil do školských lavíc. Dlho som uvažoval nad tým, prečo Nemec nevystrelil. Možno mal aj on doma chlapca ako som bol ja. Alebo prevládla u neho ľudskosť? Kto vie...? Ale ja viem jedno, že by som tie pre mňa osudné slová nepovedal, keby som bol vedel, čo znamenajú.

Anton Chorvát

Občianske (ne)spolunažívanie

komentár

Príležitostí na prechádzku po zákutiach nášho kraja nebolo v posledných týždňoch mnoho. Stankovany sú posadené v utešenom regióne, radosť sa na ne pozrieť. Z diaľky. A pritom sa môže každý z nás pričiniť svojou trochou o to, aby bolo spolunažívanie lepšie.

Psy na ulici

Aj keď je psík najlepší priateľ človeka, nedá sa pri pohľade naň určiť, či nezaútočí. V našej obci je isté, že na ulici stretnete minimálne jedného voľne sa pohybujúceho psa. Svoje o tom určite vie poštárka, ktorej možno i váš štvornohý miláčik, robí z pracovnej povinnosti nočnú moru. Na začiatku roku 2009 bolo v Stankovanoch a Rojkove evidovaných 210 psov. Pri počte 512-tich domov možno teda povedať, že v každom druhom dvore za plotom (alebo rovno na ulici) čaká jeden pes. Pri platení dane za psa dostával majiteľ poučenie, aké povinnosti pre neho plynú. Teda, okrem iného zabezpečiť aj to, aby nebehal voľne po uliciach obce, neohrozoval občanov a ich majetok. Za nedržanie verejne záväzného nariadenia môže poriadková komisia udeliť napomenutie alebo pokutu vlastníkov, ktorý má za psa zodpovednosť.

Motorkári v obci

Stáva sa každoročným neprijemným pravidlom, že s pribúdajúcimi teplejšími dňami sa z garáží vyťahujú motorky a ich vodiči bezhlavo brádzia ulice obce. Často krát sú za volantom deti mladšie ako 18 rokov, čím sa nie oni, ale ich rodičia dopúšťajú priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Za to, že dovoľujú aby ich ratolesť riadila motorové vozidlo, či motocykel bez oprávnenia, im hrozí pokuta od 300 eur (9037,80 Sk) do 1300 eur (39163,80 Sk) a odobratie vodičského preukazu od jedného do piatich rokov. Smutné ale je, že i niektorí držiteľia vodičského preukazu, neprejavujú do-

statok zodpovednosti pri riadení, ignorujú 50 km rýchlosť v obci a ohrozujú bezpečnosť ostatných, neraz i detí hrajúcich sa vonku. Na takéto verejné priestranstvá ako sú aj lesné cesty, motorky nepatria. Existujú špeciálne určené areály, kde môžu svoju pasiu k rýchlej jazde vybiť. Najbližšie k Stankovanom sa nachádza motokrosový areál v Žaskove. Bohužiaľ obec nemá žiadnu priamu právomoc, ako tomu problému zabrániť, môže ale privolať hliadku, aby nezodpovedných delikventov potrestala.

Telefónne číslo polície je nám známe a privolať hliadku pri takomto priestupku nevyžaduje veľa námahy. Ak „hrdinov s rýchlymi motorkami“ niekoľkokrát navštívi polícia, v budúcnosti si rozmyslia, ako by uloženú pokutu využil inak.

Čierne skládky

Napriek skutočnosti, že poloha obce je medzi dvoma národnými parkami a v jej katastrálnom území sa nachádzajú prírodné skvosty, občania si nevedomujú akúsi morálnu zodpovednosť za svoje prostredie. Nie je zvláštnosťou, že v krikoch a na brehoch pri Váhu možno bez väčšej námahy objaviť stavebný odpad a veci, ktoré sú pre domácnosť už nepotrebné. Ako bolo už raz v novinách avizované, jestvujú cesty ako sa takéhoto materiálu zbaviť bez toho, aby sme si ničili to krásne, čo máme.

Najnovšou „zábavou“ niektorých rodín je zbieranie rozbitých sklenených fliaš. Vo svojich dvoroch alebo na prístupových cestách ku domu. O nezodpovednosti a vtip, ktorý nie je vtipom snáď netreba písať, každému človeku s trochou zdravého sedliackeho rozumu to dôjde.

V týchto miestach budú pravdepodobne žiť aj naše deti. Čo im chceme zanechať? Jedno veľké smetisko?

Pravidelne zbierať rozbité fľaše po víkendoch na mieste, kde denne prechádza automobil nie je zábava

S humorom & zamyslením

s A. Chorvátom

Vraví Marta priateľke: „Vymyslela som zlepšovák ako krájať cibuľu tak, aby som neslžila.“

Tak mi to povedz!“ odpovedá Kata. „Dala som krájať cibuľu manželovi.“

Manželia boli na dovolenke v Afrike, zatúlali sa do džungle, kde ich chytili ľudožrúti. Priviazali ich ku kolom, tancovali okolo nich divoké tance a začali variť vodu v kotloch.

Manžel sa otočil k manželke a plačlivým hlasom jej hovoril: „Drahá, tí divosi nás uvaria a zjedia.“

Manželka mu odsekla: „To si celý ty, len na jedlo stále myslíš.“

Pýtal sa priateľ priateľa: „Tvoja manželka je stále taká pekná?“ „Áno, stále je pekná, ale teraz ju to oveľa viac stojí.“

Manželka posielala manžela do obchodu, dala mu peniaze, tašku a takto mu prikazuje: „Kúp dve veci, pol chleba a štvrtku masla. Rozumel si?“ „Áno, áno,“ tvrdí on. Bol asi sto metrov od domu a manželka vyšla k bránke kričiac: „Kúp dve veci!“ Keď sa vrátil vyložil z tašky balík sviečok. Ona zrieskla: „Kde máš zá-palky!?“

Príde novomanželka do cukrárne, a pýta si jednu prihorenú tortu. „Prečo prihorenú?“ pýta sa predavačka. Novomanželka odvetí: „Aby mi manžel veril, že som to piekla ja.“

Manželka sa vrátila z priateľkinej oslavy, no vrátila sa podozrivo skoro. Manžel sa preto spýta: „Prišla si nakoľko prirýchlo, ako si sa mala?“ Ona odpovie: „Zle!“ „A to už prečo?“ pýta sa manžel. „Lebo sme tam boli všetky tri.“

Žena zloží v chodbe nákup a s krikom spustí na manžela: „Stretla som tvojho priateľa Fera. To ti je strašne nevychovaný a netaktný chlap!“ „Prečo?“ nechápavo sa pýta manžel. „Keď som sa s ním rozprávala, päťkrát zívól!“ „Nie drahá, on nezíval, on ti chcel len niečo povedať!“

Močiar, územie európskeho významu

Prírodná rezervácia (PR) Močiar leží na južnom úpätí vrchu Šíp na západ od obce Stankovany (v ktorej katastrálnom území sa nachádza), neďaleko sútoku rieky Orava a Váhu. Geomorfologicky patrí do oddielu Šípska Fatra a do celku Veľká Fatra. PR Močiar je v územnej pôsobnosti Správy Národného parku Malá Fatra.

Chránený celok o výmere **81 578 m²** na parcelách č.4253/1, 4249, 4250, 4251 a 4252 (podľa stavu v r.1968), nachádzajúci sa v nadmorskej výške 443 m n. m. V roku 1993 bol vyhlásený vyhláškou MŽP SR č. 83 z 23.3.1993 a novelizovaný v ZVKÚ v Žiline č. 3/2003 z 12.6.2003. za prírodnú rezerváciu. Predmetom ochrany je ojedinelý geologický jav – ploché štíhle štitové travertínové útvary, ktorých existencia závisí od vyvierajúcej, silne mineralizovanej vody, s pestrými slatinnými fytoocenózami na odumretých útvaroch.

V rámci budovania sústavy Natura 2000 sa stala PR Močiar územím európskeho významu. O zaradení územia do sústavy Natura 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá územia vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín. Vyskytujú sa tu biotopy európskeho významu, ako sú slatiny s vysokým obsahom báz, bezkolencové lúky a na Slovensku ojedinelé

vnútrozemské slaniská a vápnomilné slatiny. V celom priestore je viacero výverov (dva z vrtoťov) s tvorbou travertínov, na ktoré je viazaný biotop karpatské travertínové slaniská s výskytom slanomilných druhov – 21 veľmi a 4 (marica pílkatá, vstavačovec strmolistý neskorý, zemežlč pobrežná slatinná, prútnik Marratov) kriticky ohrozené druhy rastlín.

Marica pílkatá – trváca sivozelená rastlina, má stonky priame 50-250 cm dlhé, tupé trojhranné, duté, nerozkoňované, celé zakryté listovými pošvami. Listy sú čiarkovité, pošvy široké a hnedé, na okraji veľmi ostro pílkovité. Klásky sú vajcovité, dolné často sterilné, stredné obojpohlavné, vrcholové samčie, okvetie zakrpatené. Plodom sú lesklé, čierneho, vajcovito trojhranné nažky s krátkym zobáčikom. V PR Močiar sa tento druh viac menej súvisle vyskytuje na ploche viac ako 1 ha, kde vytvára bohatú kvitnúcu a vitálnu porasty. PR Močiar je najznámejšou lokalitou na Slovensku tohto zákonom chráneného druhu, ktorého spoločenská hodnota jedinca je 132,77 €.

Zemežlč pobrežná slatinná – rastlina je 1-2 ročná, 5-40 cm vysoká. Rozmnožuje sa výhradne vegetatívne (guľovité semená). Kvitne od júla do septembra. Rastie na slatinách, čierňavých, vlhkých zasolených pieskoch, lúkach a pri výveroch minerálnych prameňov. Výskyt je podmienený vysokou koncentráciou vápenatých a horčíkových iontov, vysokou hladinou spodnej vody. Patrí medzi zákonom chránené druhy, jeho spoločenská hodnota je 66,38 €.

Šašina hrdzavá – trváca rastlina vysoká 10-30 cm, byle trsnatá, súkvetie z kláskov. Kvitne od apríla do júna. Vyskytuje sa na slatinách s vysokým obsahom uhličitanov, v okolí minerálnych prameňov s tvorbou pramenitov. Vyžaduje vysokú hladinu podzemnej vody bez výraznejšieho kolísania. V PR Močiar rastie na ploche približne 1,5 ha v hustom, zapojenom poraste (najväčší a najvitálnejší výskyt na Slovensku). Spoločenská hodnota zákonom chráneného jedinca je 49,79 €.

Páperec nízky – drobná bylina 3 až 15 cm vysoká. Kvetné klásky sú jednotlivé. Kvitne od mája do júla. Spoločenská hodnota tohto silne ohrozeného a zákonom chráneného druhu je 49,79 €.

Barička prímorská – trváca rastlina, bez výbežkov, vysoká 10-60 cm. Listy sú v prízemnej ružici, živozelené, úzko čiarkovité. Strapec hustý, úzky, niekedy i s viac než 50 krátko stopkatými kvetmi. Kvitne od mája do augusta. Spoločenská hodnota zákonom chránenej rastliny je 36,50 €.

Z ostatných rastlinných druhov nachádzajúcich sa v lokalite PR Močiar majú významné postavenie (podľa ohrozenia výskytu) prvosienka pomúčená (26,55€) škripinec (66,38 €), vstavačovec strmolistý neskorý (82,95 €), prasličkovka pestrá (36,50 €), páperník pošvatý (49,79 €), tučnica obyčajná (36,50 €), bahnička málokvetá (26,55 €) a z machorastov prútnik Marratov (26,55 € za cm²) a kosáčik (26,55 € za cm²).

Lokalita PR Močiar bola v minulosti udržiavaná tradičným spôsobom obhospodarovania (kosenie, prepásanie), no v súčasnosti už o tieto formy nie je záujem z dôvodu nemožnosti použiť ťažké a drahé mechanizmy. Podľa súčasného stavu vegetácie v PR Močiar, jej predpokladaného vývoja a ohrozenia negatívnymi vplyvmi, je nevyhnutné venovať vzácnym druhom vyskytujúcim sa tu zvýšenú pozornosť stále a nie len **2. februára v Medzinárodný deň mokradí**.

Ján Buliak

Marica pílkatá

Zemežlč pobrežná slatinná

Stankovské priezviská v 19. storočí

V 3. čísle prvého ročníka Stankovských zvestí sme v rubrike Z histórie obce uverejnili článok *Šoltýsi, sedliaci, želiari*. Boli tu uvedené mená a priezviská prvých osadníkov našej obce a to od roku 1549 až do roku 1663.

Z Urbáru z roku 1549 vyplýva, že v Stankovanoch bolo 6 usadlostí (tri šoltýske a tri sedliacke), ktoré obhospodarovalo šesť rodín, to znamená, že Stankovany mohli mať v tomto období cca tridsať obyvateľov. Z Urbáru z roku 1663 vyplýva, že v Stankovanoch bolo už 8 šoltýskych rodín, 6 sedliackych a 7 želiarskych, to je 21 rodín. Pri dobrej vôli spoliehajúc sa na to, že väčšina ro-

chie. Stál tu aj veľký furmanský hostinec, dnes na jeho mieste stojí obchodný dom Jednoty SD L. Mikuláš. Ďalej to mohol byť aj obchod s drevom a jeho splavovanie po Váhu.

Na konci 18. a začiatkom 19. storočia sa objavujú ďalšie priezviská, ktoré pretrvali dodnes. Pri štúdiu starých farských matrik, sa žiaľ nie vždy dá dozvedieť odkiaľ prvý nositeľ priezviska do Stankovian prišiel, lebo fariari začali byť dôslednejší až po roku 1880. S priezviskami, ktoré sa objavujú v starých farských matrikách od založenia samostatnej farnosti Stankovanoch v roku 1802 do roku 1902, by

Adamec – V knihe narodených sa toto priezvisko spomína v r. 1883.

25. 1. 1883 sa narodila Paulína rodičom Jánovi Adamec Šimo a Márii rodenej Buliak. Bývali v Kraľovanoch č. 108, ako bydlisko majú uvedené v matrike domus vigilis – to je po latinsky strážny domček, v stankovskom nárečí to bola vartovka, čo je zase z nemčiny prevzatý rovnocenný výraz.

Adamek – V knihe narodených sa toto priezvisko prvýkrát spomína v roku 1860. 12. 11. 1860 sa narodil Ján, syn Bartolomeja Adamek a Zuzany rodenej Smoliar. Krstnými rodičmi boli Ján Špitko a Mária Gavurová.

Baleja – V knihe narodených sa toto priezvisko objavuje prvýkrát v roku 1881. 1. 1. 1881 sa narodila Mária, dcéra rodičov Jána Baleju z Gombáša a matky Márie rodenej Tatár. Bývali na Laze č. 68. Krstnými rodičmi boli Ján Mudaj Lacko a Zuzana Helo. Keď Ján Baleja ovdovel, oženil sa s Máriou Huntata a s ňou splodil syna Jána, ktorý sa narodil 14. 9. 1882, žil len krátko do 16. 3. 1884. Krstnými rodičmi Janka boli Ján Lacko Mudaj a Zuzana Šušová z Gombáša.

Bagan – 19. 10. 1825 sa narodila Terézia dcéra Juraja Bagan a Žofie rodenej Šimo. Krstnými rodičmi boli Matúš Ponáhlaj a Mária Straka.

Balogh – 26. 3. 1903 sa narodil syn Alberta Balogha z Ružomberka a Gizely rodenej Haško z Ležiachova. Bývali v Stankovanoch.

Baran – Toto priezvisko sa spomína v roku 1820 – Ján Baran. 6. 4. 1826 sa narodil Jozef, syn rodičov Matúša Barana a matky, ktorej krstné meno sa nemožno prečítať, ale jej rodné priezvisko bolo Grisa.

Bianchi – 14. 9. 1878 sa narodila Mária Terézia rodičom Augustínovi Bianci z Bolzana provincia Vincencia a Zuzane rodenej Revúčan z Lazu. Krstnými rodičmi boli Ján Bianchi a Zuzana Trašoň. V roku 1871 sa dostavala železničná trať, na ktorej pracovalo veľa robotníkov – Talianov. V tom čase sa na Slovensku objavilo viac talianskych priezvisk, a ako vidno aj v Stankovanoch.

Babala – priezvisko je zapísané v knihe narodených v januári roku 1804, kedy sa objavuje Zuzana Babalová, ako krstná mama Žofie Gavurovej. V apríli r. 1804 sa narodila Mária ako dcéra

Spoznáte svojich predkov?

dín vtedy bola mnohopočetná, môžeme usudzovať, že Stankovany mali okolo roku 1663 asi 120 až 170 obyvateľov. Čo spôsobilo, že v nasledujúcom t.j. 18. storočí, už Stankovany mali v roku 1712 464 obyvateľov a v roku 1781 492 obyvateľov nevedno. V roku 1712 bolo v Stankovanoch už asi 72 rodín a v roku 1781 približne 100 rodín. Prieviská obyvateľov Stankovian v 18. storočí sme uverejnili v Stankovských zvestiach 1. čísle, ročník II.

Z uvedeného vyplýva, že v 18. storočí počet obyvateľov stúpol najviac. Určite týchto osadníkov do Stankovian nepriťahla ťažká lopota na poli, naviac chotár bol úzky a nie veľmi úrodný, ťažko by uživil toľkých osadníkov, kedy sa spoliehali len na výnosy svojich políčov. S najväčšou pravdepodobnosťou ich priťahla práca v soľných skladoch, ktoré tu vraj kedysi boli a Stankovany stáli na ceste, po ktorej sa vozila soľ z Poľska ďalej do habsburskej monar-

som Vás chcel oboznámiť v tomto a v nasledujúcom čísle. V článku uvádzam rok, kedy sa priezvisko prvýkrát spomína, ako sa volal jeho prvý nositeľ, kto bol jeho manželom a v niektorých prípadoch ak to farár uviedol, aj odkiaľ do Stankovian prišiel. Prieviská, ktoré sa uvádzajú v knihách narodených hneď na začiatku založenia samostatnej farnosti t.j. od roku 1802, 1803, a tak ďalej, pravdepodobne existovali už v Stankovanoch predtým, ich nositelia museli do Stankovian prísť niekedy medzi rokmi 1781 až 1802, čo by sa dalo zistiť štúdiom matrik farnosti Komjatná, ku ktorým som sa ešte nedostal. V tomto článku uvádzam len údaje spracované z matrik farnosti Stankovany a sú tu len priezviská, ktoré sa prvýkrát objavili v 19. storočí. Staršie priezviská už neuvádzam, boli uvedené v predchádzajúcich číslach, ktoré spomínam vyššie.

Jána Babalu a Márie Sidor. Krstnými rodičmi boli Ján Buma a Eva Kričko. V Stankovanoch však v tomto období žil ešte Tomáš Babala, ktorému sa v júli 1804 narodila Zuzana. Manželka satiež volala Zuzana a bola rodená Okálová. Krstnými rodičmi boli Ondrej Kričko a Zuzana Cigo. Ak by sme chceli zistiť úplne presne, kedy sa Babalovci do Stankovian nastahovali, museli by sme študovať aj komjatské matriky. Zrejme prišli niekedy medzi rokom 1781-1800.

Bražina – Už 25. 9. 1829 sa narodil Martinovi Bražinovi a manželke Zuzane (rodné priezvisko je nečitateľné) dieťa, ktorého meno farár zapísal ako Michal. Bývali u Federov. Krstnými rodičmi boli Tomáš Urban a Mária Belko. Neskôr sa toto priezvisko v Stankovanoch objavilo znova, ale to až v 80 tých rokoch 20. stor.

Brodňanský – V knihe zomrelých sa prvýkrát stretneme s týmto priezviskom 22. 3. 1865, kedy zomrela Katarína Brodňanská, pochádzala zo Žažkova bola vdova, bývala v Stankovanoch č. 30 a zostali po nej siroty.

Buchta – Vo februári 1804 sa narodila Zuzana, dcéra Matúša Buchtu a Anny rodenej Palovičovej. Krstnou mamou bola Mária Gašper. Okrem tohto priezviska sa vyskytovalo aj priezvisko

Buchtiak.

Buchtiak – 26. 5. 1856 sa narodil Jozef, syn Adama Buchtiak a Zuzany rodenej Palovič. Krstnými rodičmi boli Martin Huntata a Zuzana Straka.

Bulička – V knihe sobášnych je zápis, že 7. apríla 1856 uzavreli manželstvo Mišo Bulička a Anna Karas. V knihe narodených sa objavuje zápis, že 21. júna 1850 sa narodila Anna dcéra Jána Buličku alias Michalek a Lucie rodenej Gavura.

Buvala – Toto priezvisko sa objavuje v januári 1804, kedy sa Ondrej Buvala stal krstným otcom Kataríny Klenec. Buvalovci zrejme prišli tiež niekedy medzi rokom 1781-1800.

Bartoš – 29. júla 1850 sa narodila Anna, dcéra Michala Bartoša. Manželka je zapísaná ako Zuzana Barbora, pravdepodobne farár Dománsky zabudol napísať priezvisko.

Buroš – Prvá zmienka je zo 4. 4. 1863, keď sa narodil Juraj, syn Štefana Buroš alias Medziar a Zuzany Hanko. Bývali u Federov.

Brveník – Poda knihy narodených sa 18. 5. 1834 narodila Zuzana, dcéra Ondreja Brveník a Márie rodenej Letko. Krstnými rodičmi boli Ondrej Poliak a Dorota Summa.

Buliak – Toto priezvisko vzniklo z priezviska Burgan. Ako prvý Burgan sa

v Stankovanoch spomína Adam Burgan 1690-1773. Mal troch synov, Jána, Štefana a Mateja. Ján 1715-1782 s manželkou Žofiou Nuzovou mal šesť detí. Jeho synovi Tomášovi 1786-1832 a manželke Kataríne rodenej Pekár sa narodilo viacero detí a to Tomáš – 1801, 1803 Zuzana, v roku 1809 Ondrej. Títo dvaja synovia Tomáš 1801-1861 a Ondrej 1809-1879, začali v tridsiatych rokoch 19. storočia používať priezvisko Buliak. Narodili sa ako Burgan, zomreli ako Buliak.

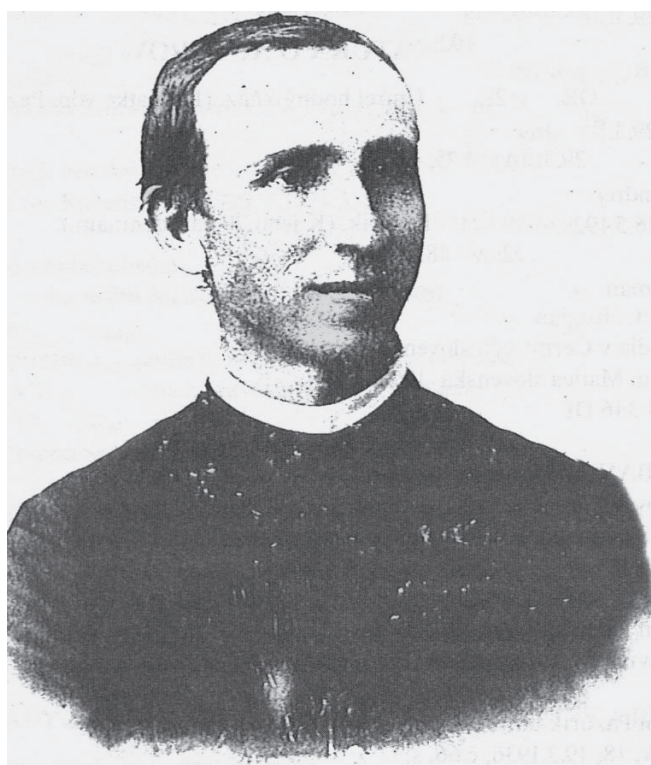
Cmurko – 27. júla 1868 zomrel Ján Cmurko Repka, manžel Zuzany Majda, pochádzali zo Žažkova, bývali u Federov č. 88. Manželka Zuzana zomrela 30. 3. 1873.

Čieško – V roku 1803 sa narodila Katarína, dcéra Juraja Čieško a Márie rodenej Zelinka. Bývali v Rojkove, krstná mama bola Žofia Mišik.

Verím, že aspoň tých, ktorí sa trochu zaujímajú o svoje korene, tento článok zaujal. Mnohé z uvedených priezvisk sa už v Stankovanoch nevyskytujú, niektoré sa vyskytujú ako prezývky, či akési primenia. Veľmi rád sa s Vami podelím o poznatky. V ďalšom čísle sa zmienim o priezviskách od písmena Č ďalej.

JUDr. Vladimír Urban

Martin Pazúrik vo svetle pravdy

Prípomínáme si 150-te výročie narodenia významného duchovného, Martina Pazúrika

Pri štúdiu literatúry potrebnej k spracovaniu textu knihy „V stopách dávno odviateho času“, sme narazili na pramene, ktoré nás mnohokrát zarazili. Tak to bolo i pri spracovávaní životopisu farára Martina Pazúrika, ktorého „Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska“ (Bratislava, Lúč 2000), označoval za zodpovedného za Černovskú tragédiu. Negatívny postoj k Pazúrikovi, sme vtedy ako autori spomínanej publikácie odmietli akcepto-

vať a ja osobne som rád, že Matica Slovenská v r. 2007 vydala brožúrku „Martin Pazúrik a Černovská tragédia“, ktorá sa snaží na obvinenia na adresu Pazúrika objektívne odpovedať. Vzhľadom na veľký význam farára Martina Pazúrika a jeho vplyv na život a históriu našej farnosti, považujem za povinnosť čitateľov Stankovských zvestí oboznámiť s touto problematikou. Aby prípadne neboli nemilo prekvapení pri nejakej konfrontácii na adresu Pazúrika a obyvateľov našej obce, a vedeli v takejto situácii zaujať adekvátne stanovisko. Martin Pazúrik si našu úctu a vďaku zaslúžil!

Martin Pazúrik sa narodil 26. mája 1859, čiže tento rok si pripomíname 150. výročie jeho narodenia, v oravskej obci Podbiel. Jeho rodičia boli chudobní roľníci. Študoval v Trstenej, Levoči a v Spišskej Kapitule. Za kňaza bol vysvätený 25. júna 1882. V roku 1890 prišiel za farára do Stankovian. Pri príležitosti Pazúrikových 70-tých narodenín, Andrej Hlinka o ňom v novinách Slováč z 26. mája 1929 napísal: *Martin Pazúrik vyniká zriedkavými kňazskými cnosťami. Keď v roku 1890 prišiel do Stankovian, kde našiel obec hodne zpusnutú a zarastenú, chudob-*

Za kostol, ktorý dodnes máme v mnohom vďačíme Pazúrikovi. Bol postavený v r. 1898-1901

ný ľud mravne skleslý, náš jubilant sa nezľakol práce. Prvé bolo vymaniť ľud z náručia úžery a alkoholu. Založil potravný a gazdovský spolok, čítací spolok, kolkáreň pre mládež, kúpil veľkú krčmu od Laknerovskej nepremožiteľnej dynastie.

V „Kráľovnej svätého Ruženca“ z roku 1936, keď Pazúrik zomrel, je uverejnený nekrológ: „Za povšimnutie stojí jeho úsilie postaviť v Stankovanoch nový kostol, pretože starý bol malý a nevhodný pre dosť početnú farnosť. Ná-maha nebola márna, lebo Riaditeľstvo štátnych lesov a statkov (patrón výstavby nového kostola) r. 1900 začalo stavať nový veľký kostol, ktorý svojou konštrukciou, slohom je veľkolepý, svojou výzdobou je nádherný, impozantný tak, že v celej diecéze spišskej je málo takých kostolov a na dedinách sotva to-muto podobný nájdete.

K starostlivosti o časťné dobro svojich farníkov patrila aj kúpa majetku „Dierová“ s horami a roľami, pasienkami a lúkami, aby mali občania potravu pre rožný statok. Kúpil ju za 34 tisíc korún, ktoré mu požičala Spišská Kapitula. Požičané peniaze na Dierovú a na krčmu dedina vyplatila zo zisku získaného z výčapu nápojov v odkúpenej krčme. Nekrológ končí slovami: „A tak môžem

bez všetkej pochybnosti tvrdiť, že takého kňaza – farára – obec Stankovany dosiaľ nikdy nemala, a ani mať nebude.“

Ako vlastne došlo k tomu, že Martina Pazúrika robili a robia zodpovedným za Černovskú tragédiu?

V roku 1907 bol v Černovej dokončený kostol a mohol byť vysvätený. Černovčania adresovali biskupovi prosbu o posviacku kostola. Dňa 6. 10. 1907 prišli do Černovej dekan Matin Pazúrik s ružomerským farárom Jozefom Fišerom a starostom Ružomberka Krónerom oznámiť, že biskup s vysviackou súhlasí. Černovčaniam všete tlmochli požiadavku, aby sa posviacky mohol zúčastniť ich rodák Andrej Hlinka, iniciátor výstavby kostola a adresovali biskupovi prosbu, aby zrušil Hlinkovu suspenziu a povolil mu vrátiť sa na faru a vykonávať kňazské povola-

nie. Stanovisko biskupa bolo záporné a zároveň oznámil, že on osobne na posviacku nepríde. Biskup poveril spišského kanonika Antona Kurimského, bývalého ružomerského farára, aby vykonal vysviacku. Černová nesúhlasila a udalosti nadobúdali na dramatickosti.

Martin Pazúrik chcel o vysviacke informovať Andreja Hlinku, ktorý bol v tom čase na Morave a chcel ho na vysviacku pozvať. Na prekvapenie biskup argumenty Martina Pazúrika uznal a vysviacku odložil z 20. na 27. októbra 1907. O tejto zmene dekan Pazúrik Hlinku informoval a na vysviacku ho pozval. A. Hlinka Pazúrikovi odpovedal listom z Olomouca 24. októbra 1907. Hlinka však odmietol prísť a požiadaval Pazúrika, aby kostol posvätil on. Doslova mu napísal toto:

Drahý Martin Mój!

Dopisnicu som obdržal včera a upovedomujem ťa o mojom rozhodnutí. Na posviacku za žiadnych okolností neprídem, moje nezvratné stanovisko ťi je známe a suspendovaný brat účasť nechcem, nikdy nebudem. Nehovorím toto z nejakého hnevu a pomsty. Pre mňa nech si kostol dajú posvätiť. Čo som mohol vykonať na česť a slávu Božiu vykonal som, viac nemôžem. Ak mô-

žeš, odrať Kurimského od posviacky a posväť kostol sám. I preto nechcem tam byť, aby som za všelijaké možné eventuality nebol zodpovedný. Prajem Božie požehnanie. Rozpomeň sa pri posviacke i na mňa, ako na nehodného a suspendovaného sluhu Kristovho. Pozdravuje Ťa Tvoj Andrej.

Černovčania nesúhlasili ani s novým dátumom vysviacky a žiadali, aby pri vysviacke bol Andrej Hlinka. Písali anonymné listy biskupovi, kanonikovi Kurimskému aj Pazúrikovi. Medzi listami však Pazúrik dostal aj slušný list, v ktorom ho Černovčania žiadali, aby neprišiel ani on na posviacku kostola, lebo bez pána farára (rozumej Hlinku) si vraj kostol nedajú posvätiť.

No Pazúrik sa v nedeľu 27. 10. 1907 predsa len rozhodol do Černovej ísť. A tak pred desiatou hodinou smerovali z Ružomberka do Černovej dva koče, v prvom sa viezol slúžny Zoltán Perezslényi, na druhom dekan Pazúrik, farár Fišer, kostolník a organista.

Keď koče dorazili do Černovej, obyvatelia bránili ich vstupu do dediny. Žandári sa snažili urobiť priestor pre vstup obidvoch kočov do dediny, no keď sa im to nedarilo, zaznel rozkaz veliteľa žandárov Jána Ladiczkého – Strieľať (Löni). Medzi príchodom dvoch kočov do Černovej a strelbou uplynuli 2-3 minúty.

Samotný dekan Pazúrik a farár Fischer pred súdom vypovedali, že nemali od biskupa splnomocnenie posvätiť kostol. Oni šli do Černovej len preto, aby prečítali spomínaný Hlinkov list, adresovaný Pazúrikovi z Olomouca. Ak by Černovčania pod vplyvom tohto listu, v ktorom stálo, aby Pazúrik posvätil kostol, boli pristali na posviacku, dekan Pazúrik by si telefonicky vyžiadaval od biskupa splnomocnenie a bol by kostol posvätil. Lenže na prečítanie tohto listu, už nebolo času.

Pazúrik rátal s tým, že po prečítaní Hlinkovho listu sa nálada upokojí, a ak bude vhodná situácia, kostol vysväti. Stal sa však pravý opak. Po príchode do Černovej s vojenským doprovodom sa situácia vyhrčila a stala sa nezvláduteľnou. Vyvrcholilo to tým, že sa do bezbranného ľudu začalo strieľať. Takýto vývoj situácie nemohol predpokladať ani najväčší pesimista. Viniť Pazúrika z toho, že svojou prítomnosťou spôsobil, alebo prispel k tejto tragickej udalosti, je však nespravodlivé. Ak mu chceme niečo vyčítať, tak jedine to, že nedomyslel následky svojej cesty do Černovej. Nešiel tam však so zlým úmyslom, práve naopak.

JUDr. Vladimír Urban

Karneval na ľade

Do fašiangového obdobia neodmysliteľne patria aj rôzne karnevaly. Nechceli sme byť výnimkou, a tak sa v sobotu 17. januára 2009 konal pestrofarebný karneval na ľade pre deti z miestnej materskej a základnej školy. Niekoľko dní bol mráz štedrý a výdatne pripravoval ľad na klzisku pre všetkých záujemcov.

Moderátorského mikrofónu sa už tradične chopila Ľudka Bartošová, ktorá zabávala deti rôznymi súťažami. Vysoká účasť príjemne prekvapila, masky boli nápadité a zábavné, nebol medzi nimi rozdiel a vybrať tú najrajšiu bola namáhavá úloha.

Naši najmenší pri pozornom pohľade svojich mamičiek a tých najbližších veselo vystrájali na ľade. Pochvala patrí rodičom, ktorí deťom pomohli s prípravou masiek a spoločne strávili príjemné, i keď trochu mrazivé popoludnie.

lk

Veríš naozaj v pravého Boha?

Milí veriaci, priatelia! Jeden študent mi rozprával ako viedol dialóg so svojim kamarátom o viere, Bohu, Cirkvi... A v tom dialógu sa ho ten kamarát opýtal: „Ako vieš, že ten Boh, v ktorého veríš a vyznávaš, je naozaj ten pravý? Veď na svete je mnoho náboženstiev a každé vyznáva svojho boha?“ A študent mi povedal: „Pán kaplán, ostal som ticho, čo by ste mu povedali?“ Tiež som sa zamyslel a nakoniec som mu napísal, po porade aj so skúsenejším kňazom, toto:

„Na danú otázku, ktorá je dosť zložitá, by som Tvojmu študentovi povedal, že Boh, v ktorého ja verím je Boh Ježiša Krista. Ježiš ho nazýval Otec a svojim učeníkom povedal, že jeho Boh, je aj ich Bohom. Kázal im, aby ho nazývali Otec. Naučil ich aj modlitbu Otče náš! Je pravda, že na svete je veľa náboženstiev a každé vyznáva svojho boha. Lenže žiaden zakladateľ náboženstva nikdy, nikde netvrdil, že je Boh. Iba zakladateľ kresťanského náboženstva – Ježiš Nazaretský o sebe prehlásil, že prišiel od Boha a že sa opäť vracia k Bohu, Otcovi. Že je Božím Synom, že je Boh. Za ľudí položil život a na tretí deň po smrti vstal z mŕtvych. Žije a viac už neumiera! Kým ostatní zakladatelia náboženstiev žili a zomreli. Ale Ježiš žije!!! Príslušníci nekresťanských

náboženstiev sú teisti, lebo veria v Boha, stvoriteľa neba i zeme a budúceho sudcu všetkých ľudí. Kresťania sa líšia od ostatných teistov (ľudí veriacich v Boha) tým, že vyznávajú: Ježiš Kristus, ktorý sa počal z Ducha Svätého, narodil sa z Panny Márie v Betleheme, žil v Nazarete, bol ukrižovaný za vlády Pontského Piláta, na Veľkú Noc vstal z mŕtvych je Boh i človek, je Bohočlovek. Ježiš je náš Pán a Boh. Ježiš dokázal pravdu o Bohu Otcovi, ako o pravom Bohu a o sebe, ako o pravom Bohu svojim svätým životom, svojou smrťou, ale najmä svojim zmŕtvychvstaním. Preto aj apoštol Pavol povedal: „ak Kristus nevstal z mŕtvych, márna je naša viera, naše kázanie... sme najúbohejší ľudia na zemi... (porov. 1Kor 15; 19). A v Skutkoch apoštolov čítame: „Kristus naozaj vstal a my sme toho svedkami!“ (porov. Sk 2, 32).“

Bratia a sestry, milí priatelia. Pri slávnej Veľkonočnej vigílie sa nás Cirkev pýta, či odmietame zlo a veríme v Boha. V istom zmysle je práve táto chvíľa obnovenia našich krstných sľubov naším osobným vyvrcholením Veľkonočného trojdnia. Veď práve na to bolo zamera-

né úsilie celého Pôstneho obdobia – na obnovu zmluvy s Bohom, na obnovu našej vernosti Bohu. Keď sa nás teda kňaz pýta, či sa zriekame zla, či veríme v Boha, do odpovede máme vložiť celé svoje vnútro. Nech to nie je len povinné „zriekam“ a „verím“, ale nech je to ve-

domé vyjadrenie našej viery, nášho rozhodnutia byť a žiť len pre Boha, a to za každých okolností.

V tejto viere Vám všetkým prajem požehnané ostávajúce dni svätého Pôstu a pevnú veľkonočnú vieru, neochvejnú nádej v Krista a milosrdnú lásku Boha bohatého na milosrdenstvo.

S úctou a v modlitbe navzájom ostáva
Váš spolubrat vo viere Michal Pásztor,
kaplán v Spišskej Novej Vsi.